

PROBLEMY DOKUMENTOWANIA ZŁÓŻ W ŚWIETLE ZMIAN KOMPETENCYJNYCH I INSTYTUCJONALNYCH

ISSUES CONCERNING DOCUMENTATION OF MINERAL DEPOSITS IN THE LIGHT OF COMPETENCE AND INSTITUTIONAL CHANGES

Jan A. Stefanowicz – Kancelaria Juris Sp. z o. o., Warszawa

Artykuł ma na celu przedstawienie całego szeregu istotnych zmian w wielu ustawach, które poczynając od 2011 r. istotnie zmieniły warunki, zakres i przedmiot rozpoznawania i dokumentowania prac geologicznych, przy uwzględnieniu równoległe dokonanych zmian kompetencyjnych i instytucjonalnych w szczególności na przełomie lat 2015/2016. Już zmiany w regulacjach dotyczących planowania przestrzennego i rozwoju, wprowadzenie podstaw prawnych dla stanowienia obszarów funkcjonalnych, planowania wydobywania kopaliny, ustanawiania złóż strategicznych oraz ich wprowadzania do KPZK i Wojewódzkich Planów Zagospodarowania Przestrzennego, spowodowały istotne zmiany kompetencyjne i w uwarunkowaniach dla eksploracji i eksploatacji. Równoległe nowa ustawa Prawo geologiczne i górnicze z 2011r., ze zmianami z 2014 r., przyniosła istotne zmiany co do zakresu i znaczenia dokumentowania prac geologicznych, informacji geologicznej oraz bieżącego informowania i przekazywania danych z prac geologicznych. W artykule przedstawione zostały zmiany od strony merytorycznej jak i formalnej ze wskazaniem jednocześnie na niejasności i błędy regulacji, a także niespójność wynikającą z niewłaściwego ustalenia kompetencji i właściwości w ramach działów administracji rządowej. W szczególności wskazano na istotne uwarunkowania wynikające z nowego modelu trójstopniowego planowania przestrzennego, w którym mają być uwzględniane obszary funkcjonalne dla złóż lub prognostyczne występowania złóż strategicznych, jak również nowe reguły ujawnień w studium i w planach zagospodarowania przestrzennego złóż kopaliny. Ponadto w referacie przedstawiono uwagi krytyczne do najnowszych, często niespójnych i niedostosowanych systemowo, zmian ustawowych regulacji wykonawczych dla sporządzania dokumentacji geologicznych oraz przekazywania danych geologicznych i próbek.

Słowa kluczowe: dokumentacja geologiczna, informacja geologiczna, działy administracji, KPZK 2030, WPZP

This paper aims to present a whole range of significant amendments made in many directives, which commencing with the year 2011, significantly changed the conditions, scope and subject of evaluation and documentation of geological work, including competitional and institutional changes made simultaneously, particularly on the turn of 2015 and 2016. Changes already made in regulations regarding spatial planning and development, introduction of legal basis for establishing functional areas, planning of mineral extractions, establishing strategic mineral deposits and implementing them to KPZK and Voivodship Spatial Development Plans, resulted in significant competitional changes and conditions for exploration and exploitation. Concurrently, new Geological and Mining Law (2011 with amendments from 2014) brought significant changes to the scope and importance of documenting geological work, geological information, current information and remit data from geological work. This paper deals with both material and formal aspects of above-mentioned changes indicating inconsistencies and errors in regulations as well as incoherence resulting from inappropriate establishing of competence and characteristics within Government Administration Departments. In particular this paper points substantial circumstances resulting from new three-step spatial development plan, in which functional areas for deposits or forecasting (prognostic) occurrence of strategic deposits as also new rules of disclosing in study and in spatial planning of mining deposits shall be taken into consideration. Furthermore, paper presents reservations concerning the newest and frequently incoherent and systematically inadequate statutory changes of executive regulations for preparation of geological documentation and remitting geological data and samples.

Keywords: geological documentation, geological information, Government Administration Departments, KPZK 2030, VSDP

Zmiany dokonane, w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., a następnie przyjęcie Konceptji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (dalej: KPZK 2030) i przyjęty uchwałą Rady Ministrów w 2013 r. Plan Działań dla realizacji KPZK 2030 wprowadziły

nowe reguły i procedury planistyczne w hierarchicznej koncepcji aktów planowania przestrzennego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim. Wprowadzono obowiązek dokonywania delimitacji obszarów funkcjonalnych w tym dla złóż kopaliny, a także sporządzania wykazu złóż o znaczeniu strategicznym z okre-

śleniem przestrzennego zasięgu i ich zalegania i opracowania ustalenia rodzaju i czasu działalności oraz rodzaju zabudowy na danym terenie zalegania złóż o znaczeniu strategicznym. Jednocześnie w miejsce pierwotnie uprawnionych w ramach działów administracji rządowej, do prowadzenia i nadzoru Ministra Infrastruktury i Rozwoju i Ministra Środowiska najpierw wprowadzono zespół międzyresortowy z udziałem Ministerstwa Gospodarki dla wypracowania zasad delimitacji obszarów funkcjonalnych oraz wykazu złóż strategicznych, a następnie przekazano te sprawy, przy podziale w ramach nowo utworzonych działów administracji, do prowadzenia trzem resortom: Ministerstwu Rozwoju, Środowiska i Energii. Ten proces ustalania kompetencji jeszcze się nie zakończył. Zgodnie z wymogami ustawowymi trwają prace nad wojewódzkimi planami zagospodarowania przestrzennego, których ustalenia, co do obszarów funkcjonalnych, obszarów ochrony perspektywicznych występowania kopaliny strategicznych jak i udokumentowanych złóż kopaliny, będą wiążące dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie w nowych regulacjach KPZK 2030 i przywołanej uchwale Rady Ministrów odpowiednio reguluje się cele publiczne znaczenia krajowego i wojewódzkiego w innych dziedzinach, co ma znaczenie dla rozpoznawania warunków prac geologicznych i przyszłej dostępności eksploracyjnej i eksploatacyjnej złóż. Oznacza to, iż przygotowując projekty badań geologicznych, a w tym robót geologicznych, a następnie sporządzając dokumentację, niezbędne jest rozpoznawanie tych nowych uwarunkowań i branie pod uwagę, przy ocenie dostępności obszarów zalegania złóż oraz w rezultacie ustaleniu zasobów przemysłowych wydobywalnych, decydujących o racjonalności sporządzenia dokumentacji geologicznej złoża.

I. Informacja geologiczna, a dokumentacja

1. Informacja geologiczna

„Informacja geologiczna” jako pojęcie prawa geologicznego i górnictwa pojawiło się stosunkowo późno, bo dopiero przy nowelizacjach związanych ze zmianami ustrojowymi w latach 1989-1991. Zmianą ustawy z dnia 16.11.1960 r. Prawo geologiczne¹ z dniem 27.04.1991 r. wprowadzono nową treść art. 24, który stanowił, że wyniki prac geologicznych przedstawia się w dokumentacji geologicznej, która miała zawierać, między innymi wyniki wykonanych badań oraz ich interpretację. Natomiast dodany art. 26c stanowił już wówczas, że właściciel dokumentacji geologicznej mógł zastrzec ograniczenie dostępności informacji w niej zawartych na okres nie dłuższy niż pięć lat (poufność); nie mogły one być w tym czasie przekazane innym podmiotom gospodarczym.

W prawie geologicznym i górnictwie z 1994 r.² zdefiniowano informację geologiczną jako dane oraz próbki uzyskane w wyniku prowadzenia prac geologicznych, a w art. 47 ust. 1 w jego pierwotnym brzmieniu sprecyzowano, że prawo do informacji uzyskanych w wyniku prowadzenia prac geologicznych przysługuje temu, kto poniósł koszty ich wykonania. W prawie tym do końca 2011 r. obowiązywał art. 47, zmieniany

w międzyczasie trzykrotnie w ostatnim brzmieniu, takim iż od 2001 r. prawo do informacji uzyskanych w wyniku prac geologicznych przysługuje Skarbowi Państwa. Natomiast dodany ust. 2a stanowił, że rozporządzanie prawem do informacji geologicznej (przez Skarb Państwa) następuje w drodze umowy za wynagrodzeniem z wyjątkiem sytuacji określonych w ustawie.

Nowe prawo geologiczne i górnictwa – ustawa z dnia 09.06.2011 r.³ obowiązujące od 01.01.2012 r. w słowniku w art. 6 ust. 1 pkt 2) definiuje na potrzeby ustawy „informację geologiczną” jako dane i próbki geologiczne wraz z wynikami ich przetworzenia i interpretacji, w szczególności przedstawione w dokumentacjach geologicznych oraz zapisane na informatycznych nośnikach danych.

Te istotne zmiany, które przez ostatnie 20 lat zmieniały zakres podmiotowy i przedmiotowy oraz treść pojęcia „informacji geologicznej” utrwalając jego odrębność od występujących w systemie polskiego prawa form mienia, rozumianych jako prawa majątkowe do dóbr niematerialnych lub prawnych (własność intelektualna – prawa autorskie, przemysłowe) skłania do tezy, że to pojęcie jeszcze nie zakończyło ewolucji.

Dla geologów informacja geologiczna, to przede wszystkim rozumiana dosłownie wiedza, w ścisłym rozumieniu danych, o budowie geologicznej skorupy ziemskiej, a więc górotworu jako całości i w nim substancji (w dowolnym stanie stałym; ciekłym, gazowym), w szczególności w warunkach geologicznych i stanie skupienia substancji. Tak więc, dla geologii zawsze podstawą jest wiedza uzyskana z badań w postaci wyników ustalonych i utrwalonych w różnych formach pomiarów i zapisów, jak i zawartych w pozyskanych próbkach (rdzeniach).

Pozyskiwanie danych to obszar tej pracy geologa, która zaczyna się od przyjęcia koncepcji badawcy górotworu, projektowania prac geologicznych po prowadzenie robót geologicznych i tych prac, które są związane z pozyskiwaniem danych, a więc z odwiertów laboratoryjnych, geosejsmiki, geochemii itp. Natomiast dokumentowanie tych badań stanowi formę utrwalania i ich podsumowanie, opracowywanie wyników, jednak według przepisanych prawnych reguł, wyznaczonych już nie tylko nauką geologii, ale i prawem powszechnym na poziomie ustawy lub rozporządzenia wykonawczego. Sporządzanie dokumentacji, różne opracowania danych do tego celu, jak i opracowania wyników badań dla innych celów, stanowią przetwarzanie danych i ich ocenę z punktu widzenia danego dokumentatora, badacza, który nawet jeżeli musi się trzymać przepisów, czyli formalnie określonych kryteriów, brzeżnych, form dokumentacji i układu ich treści, to dokonuje tych przetworzeń subiektywnie, wedle własnej wiedzy, intuicji i staranności, a nadto jest interpretatorem.⁴

2. Dokumentacja geologiczna

Nie została nigdy skorelowana i wyjaśniona treść pojęcia dokumentacji geologicznej z zakresem przedmiotowym i treścią informacji geologicznej. Komentatorzy niejako gubili się w „domysłach” próbując ustalić tę relację i racjonalnie ją wyłożyć (Lipiński, Mikosz, 2003). Jednak nikła dyskusja w tym

¹ Ustawa z dnia 16.11.1960 r. Prawo geologiczne (Dz.U.60.52.303)

² Ustawa z dnia 4.02.1994 r. Prawo geologiczne i górnictwa (Dz.U.94.27.96)

³ Ustawa prawo geologiczne i górnictwa – ustawa z dnia 09.06.2011 r.(Dz.U.11.163.981)

⁴ Jan A. Stefanowicz publikacja nt. „Przekazywanie informacji geologicznej administracji geologicznej i służbie geologicznej po 1.01.2015 r. w świetle zmian prawa geologicznego i górnictwa oraz projektowanego Rozporządzenia Ministra Środowiska” (IV Ogólnopolska konferencja naukowa złoża kopaliny – aktualne problemy prac poszukiwawczych, badawczych i dokumentacyjnych, Warszawa 15-17.2015 ABSTRAKTY – Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy)

zakresie i bierność głównych zainteresowanych, czyli geologów spowodowały, że nowe p.g.g. niewiele tu wnosi. Artykuł 88 nowego p.g.g. stanowi, iż wyniki prac geologicznych, wraz z ich interpretacją, określeniem stopnia osiągnięcia zamierzonego celu wraz z uzasadnieniem, przedstawia się w dokumentacji geologicznej; a zgodnie z art. 93 ust. 4 zmiany dokumentacji geologicznej dokonuje się przez sporządzenie dodatku. Mając na uwadze przepis art. 6 ust. 1 pkt 2), a więc fakt, iż informacja geologiczna obejmuje nie tylko dane geologiczne wraz z wynikami ich przetwarzania, ale także interpretacje, a w szczególności wszystkie przedstawiane w dokumentacjach geologicznych, obok zapisanych na informatycznych nośnikach danych, wyniki badań i ich analizy, interpretacje; to istnieje konieczność uwzględnienia przy sporządzaniu dokumentacji geologicznej, w ramach jej wewnętrznego układu, podziału na jednostki redakcyjne: rozróżnienia materiału faktograficznego, czyli danych, od ocen, opinii i interpretacji stanowiących utwory badawczo-naukowe w rozumieniu prawa autorskiego (ma to znaczenie także w innych typach dokumentacji geologicznych). Trzeba przy tym pamiętać, że praktyka ostatnich lat i zmiana stosunków ekonomiczno-gospodarczych, a w tym zakresu i podstaw zatrudniania, szeroko stosowany *outsourcing* i różne formy osobistego wykonywania usług, spowodowały istotną zmianę stosunków obligacyjnych. Wykonawca dokumentacji geologicznej na zlecenie przedsiębiorcy górniczego, wykonuje często badania i dokumentację geologiczną nie jedynie poprzez swoich pracowników, ale także zleceniobiorców, usługodawców, podwykonawców, w szczególności właśnie w zakresie opinii, analiz, reinterpretacji, recenzji. Wówczas, w przeciwieństwie do relacji z pracownikami, od których nabyłby z mocy ustawy majątkowe prawa autorskie do utworów pracowniczych, musi odrębnie zapewnić sobie nabycie tych praw umownie na niezbędnych polach eksploatacji, z ich wyszczególnieniem, a następnie przenieść, przenosząc prawa do dokumentacji.⁵

3. Dostęp do złoża

Wykładnia prawa do informacji geologicznej czy też merytorycznej treści (zawartości) dokumentacji geologicznej (tak, jak to wyżej, za prof. M. Nieciem wskazałem) musi być racjonalna, czyli w granicach wykładni gramatycznej i logicznej, podlegać także wykładni celowościowej i funkcjonalnej, zakładając racjonalność ustawodawcy. Jednym słowem musi uwzględniać sens merytoryczny i cel wprowadzenia tej instytucji. Na dziś możemy wskazać, że informacja geologiczna to przede wszystkim dane geologiczne, co do zasady tak, jak to zapisano w prawie i nadto tylko te z przetworzenia danych, które wynikają z zastosowania obliczeń i przetworzeń rutynowych opisanych w nauce geologii oraz przepisów określających sposób, formę i zakres przetwarzania wyników badań bez ich interpretacji i przetworzeń autorskich, które mają służyć racjonalnej, zrównoważonej gospodarce surowcami mineralnymi. To znaczy, że celem jest ustalenie perspektywiczności rozpoznanego nagromadzenia, a dalej rozpoznanie zasobu bilansowego i przemysłowego. To z kolei zmusza do rozpoznania dostępu do złoża.⁶

II. Zmiany warunków rozpoznawania i dokumentowania zmiany własności organów

1. Zmiany własności organów

Na podstawie ustawy z dnia 19 listopada 2015 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw⁷ utworzono nowe działy - m.in. energii i gospodarki złożami kopalini.

Zgodnie z art. 7a Ustawy dział energia obejmuje sprawy energii, surowców energetycznych i paliw. Do ministra właściwego do spraw energii należą w tym dziale w szczególności sprawy:

- 1) rynków energii, surowców energetycznych i paliw, efektywności energetycznej, rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz energii jądrowej na potrzeby społeczno-gospodarcze;
- 2) bezpieczeństwa energetycznego kraju, w tym bezpieczeństwa dostaw energii, surowców energetycznych i paliw;
- 3) inicjowania, koordynowania i nadzorowania współpracy międzynarodowej w dziedzinie energii, surowców energetycznych i paliw oraz udział w pracach organów Unii Europejskiej.

Natomiast zgodnie z art. 11a Ustawy nowy dział „gospodarka złożami kopalini” również powierzony ministrowi do spraw Energii obejmuje sprawy:

- 1) nadzoru nad podmiotami gospodarczymi prowadzącymi eksploatację zasobów kopalini, ze szczególnym uwzględnieniem węglowodorów i węgla kamiennego oraz brunatnego, w tym uzgadniania polityki koncesyjnej i udzielania koncesji z ministrem właściwym do spraw środowiska w sprawach surowców energetycznych;
- 2) nadzoru nad wydobywaniem kopalini ze złóż;
- 3) dysponowania i zarządzania własnością górniczą Skarbu Państwa;
- 4) kwalifikacji w zakresie górnictwa;
- 5) udziału w kształtowaniu polityki Unii Europejskiej w zakresie gospodarki złożami kopalini.

Poza tym, zgodnie z art. 11a ust. 2 ustawy, Minister właściwy do spraw gospodarki złożami kopalini, a więc Energii, sprawuje nadzór nad Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

W Dzienniku Ustaw z dnia 8 grudnia 2015 r., pod pozycją 2075 zostało ogłoszone Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2015 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Energii.⁸

Przedmiotowe Rozporządzenie w § 1 ust. 1 tworzy Ministerstwo Energii, w skład którego wchodzi komórki organizacyjne dotychczasowego Ministerstwa Rozwoju obsługujące sprawy z zakresu działów energia i gospodarka złożami kopalini oraz pracownicy obsługujący te sprawy.

W Dzienniku Ustaw z dnia 9 grudnia 2015 r., pod pozycją 2087 zostało ogłoszone Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Energii.⁹

Tak jak wyżej wskazano, dział gospodarka złożami kopalini ma obejmować również m.in. sprawy: udzielania koncesji razem z ministrem właściwym do spraw środowiska; surow-

⁵ Jan A. Stefanowicz Dokumentacja geologiczna, jako źródło informacji geologicznej stanowiącej przedmiot własności intelektualnej, Jan A. Stefanowicz, Anna Polak, Mateusz Rojek, Dwumiesięcznik Górnictwo Odkrywkowe 2-3/2014, str. 11

⁶ M. Nieć Wiedza fachowa, Ustawa prawo geologiczne i górnicze i racjonalna gospodarka złożem, Zeszyty Naukowe IGSMiE PAN 2010 nr 79 str. 32-33

⁷ Ustawa z dnia 19 listopada 2015 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r. poz. 1960)

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2015 w sprawie utworzenia Ministerstwa Energii (Dz.U z 2015 r. poz. 2075)

⁹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2015 w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministerstwa Energii (Dz.U z 2015 r., poz. 2087).

ców energetycznych; nadzoru nad wydobywaniem kopalin ze złóż; dysponowania i zarządzania własnością górnictwem Skarbu Państwa oraz kwalifikacji w zakresie górnictwa.

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw. Ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia tj. 17 marca 2016 r., zgodnie z nowym podziałem:

- począwszy od 1 kwietnia 2016 r. Minister Energii przejmie od Ministra Skarbu Państwa nadzór nad następującymi spółkami energetycznymi: Enea S.A., Energa S.A., Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica S.A., PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. oraz TAURON Polska Energia S.A.
- począwszy od 1 lipca 2016 r. Minister Energii przejmie od Ministra Skarbu Państwa nadzór nad następującymi spółkami paliwowymi: Grupa LOTOS S.A., Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A., Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A., Przedsiębiorstwo Przeladunku Paliw Płynnych „NAFTOPORT” Sp. z o.o. oraz SIARKOPOL Gdańsk S.A.,
- ww. nadzór rozciąga się również na spółki zależne od tych spółek lub spółki powstałe w wyniku łączenia, podziału lub przekształcenia tych spółek, w których Skarbowi Państwa przysługują prawa z akcji lub udziałów.

2. Zmiany w Prawie geologicznym i górnictwem

W ustawie Prawo geologiczne i górnictwem zmianą z 2015 r.¹⁰ dokonano istotnych zmian w kompetencjach ministra właściwego ds. środowiska **poprzez przekazanie ministrowi właściwemu ds. energii kompetencji w zakresie** odpowiednio:

- uzgadniania udzielenia koncesji na wydobywanie kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, ze złóż, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji oraz podziemnego składowania dwutlenku węgla (patrz art. 23 ust. 1 p.g.g.).

Zmiana ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji (Dz. U. poz. 1272 i 2281) dokonano zmian w art. 4 dotyczącym możliwości objęcia nowego podmiotu ochroną w sposób i zakresie tej ustawy, poprzez poszerzenie dotychczasowego katalogu o podmioty prowadzące działalność gospodarczą, której przedmiotem jest:

- produkcja renu,
- wydobywanie i przerób rud metali wykorzystywanych do wytwarzania materiałów wybuchowych, broni i amunicji oraz wyrobów i technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym.

W dniu 1 kwietnia 2016 r. Sejm uchwalił ustawę o kolejnej zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnictwem oraz ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnictwem oraz niektórych innych ustaw.

Jest to jedna z trzech nowelizacji p.g.g. Druga nowelizacja p.g.g. – projekt z dnia 17 lutego 2016 r. (autorstwa Ministra Energii) dotyczący dostosowania do przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/30/UE z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmiany dyrektywy 2004/35/WE i na etapie konsultacji publicznych. Trzecia nowelizacja p.g.g. (autorstwa Ministra

Środowiska) była po konsultacjach wewnątrzresortowych. Te dwie ustawy obecnie są połączone w jeden projekt i ponownie poddane od nowa procesowi legislacyjnemu.

Uchwalona już pierwsza Ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. wprowadza istotną zmianę art. 34 ust. 1 p.g.g. polegającą na doprecyzowaniu materialnej podstawy prawnej zmiany koncesji na wniosek przedsiębiorcy. Po zmianie art. 34 ust. 1 p.g.g. stanowił będzie samodzielny regulację instytucji zmiany koncesji, bez konieczności jej dokonywania również z podstawy art. 155 k.p.a.

Ma to znaczenie dla zmian projektowych do robót geologicznych w związku ze zmianą regulacji, zakresu lub przedmiotu dokumentowania.

3. Podstawy ujawnień dokumentacji złóż

Podstawy prawne ujawnień udokumentowanych złóż kopalin w zakresie zmiany zasad wprowadzania udokumentowanych złóż kopalin do dokumentów planistycznych uległy modyfikacjom na podstawie zmiany p.g.g. z 2014 r. w związku ze zmianą kompetencji organów administracji geologicznej i w świetle przepisu przejściowego art. 23 noweli tzw. „węglowodorowej” do p.g.g. i obowiązują już od 2015 r.

Obowiązek uwzględnienia złóż w studium uwarunkowań wynika z art. 10 ust. 1 pkt 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w brzmieniu: „*W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla*”,

Zgodnie z nowym prawem geologicznym i górnictwem, (2012), art. 93 ust. 2, właściwy organ administracji geologicznej zatwierdza w drodze decyzji dokumentację geologiczną (geologiczną złoża kopaliny, hydrogeologiczną, geologiczno-inżynierską), która przedstawia wyniki prac geologicznych, ich interpretację i określenie stopnia osiągnięcia zamierzonego poziomu wydobycia wraz z uzasadnieniem (art. 88 ust. 1 p.g.g.).

Zaś art. 95 ust. 2 nakłada na gminę obowiązek wprowadzenia obszaru udokumentowanego złoża kopaliny do studium w terminie 2 lat od zatwierdzenia dokumentacji geologicznej. Po upływie tego terminu wojewoda wprowadza obszar udokumentowanego złoża kopaliny do studium i wydaje w sprawie zarządzenie zastępcze.

Ponadto wojewoda ma obowiązek wydać zarządzenie zastępcze w przypadku niewykonania przez radę gminy obowiązku polegającego na wprowadzeniu do studium, w terminie 2 lat od dnia wejścia ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. w życie (a więc do końca 2014 r.), obszarów złóż kopalin, dla których właściwy organ administracji geologicznej przyjął dokumentację geologiczną bez zastrzeżeń przed dniem wejścia w życie nowej ustawy i które nie zostały wprowadzone do studium (art. 208 ust. 1 przepisów przejściowych p.g.g. z 9 czerwca 2011 r.).

Warto ponadto zauważyć, że art. 95 ust. 2 oraz art. 96 ust. 1 p.g.g. dotyczą złóż kopalin udokumentowanych na podstawie przepisów nowej ustawy, natomiast art. 208 ust. 1 i 2 przepisów przejściowych p.g.g. z 2011 r. odnoszą się do obszarów kopalin udokumentowanych przed wejściem ustawy w życie, a które powinny być wprowadzone przez radę gminy do studium w terminie dwóch lat od tego momentu.

¹⁰ Ustawa Prawo geologiczne i górnictwem zmiana z 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 196, 817, 862, 1272 i 1505)

Reasumując, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

- zawierają udokumentowane złoża kopalin wyłącznie na podstawie nadesłanych kopii decyzji zatwierdzających dokumentację geologiczną,
- nie zawierają dawniej udokumentowanych złóż, widniejących w krajowym bilansie zasobów złóż kopalin.

Z dniem 1 stycznia 2015 r. nastąpiła zmiana przepisów dotyczących złóż węglowodorów dokonana zmianą, p.g.g. 2014 r. o zmianie ustawy prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw.

W celu przyspieszenia terminu ujawnienia udokumentowanego złoża węglowodorów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, skrócono dotychczasowy termin ujawnienia złoża w dokumentach planistycznych gminy z 2 lat do 6 miesięcy.

Jeżeli w tym terminie gmina nie ujawni złoża węglowodorów w studium, wojewoda ma obowiązek wykonania tej czynności, w drodze zarządzenia zastępczego, w terminie 6 miesięcy.

Przepisy nie zwolniły gmin z trybu stosowania procedury planistycznej, co oznacza, że:

- obowiązki proceduralne gmin pozostają bez zmian,
- gmina postępuje tak samo jak w przypadku uchwalania każdej innej zmiany studium.

Wobec tego należy poddać w wątpliwość realność wykonania zmiany studium w ustanowionym przez ustawodawcę terminie 6 miesięcy, zarówno przez gminę, jak i przez wojewodę. Nawet, jeżeli gmina zamierzałaby zrealizować to zadanie, to w praktyce mało realne jest wykonanie wszystkich niezbędnych do jego realizacji czynności w ustawowym terminie.

Rodzi to pytanie jak podejść do sytuacji praktycznych, gdzie gmina rozpoczęła procedurę związaną z wprowadzeniem zmian do studium w zakresie złóż węglowodorów, a minęło 6 miesięcy na wprowadzenie takich zmian przez gminę.

Trzeba bowiem podkreślić, że dyspozycja art. 96 ust. 4 w zakresie złóż węglowodorów jest odmienna do pozostałych kopalin ze względu na m. in. nałożenie bezwzględnych sankcji pieniężnych na wojewodę przy nie zachowaniu terminu do wydania zarządzenia zastępczego określonego w ustawie.

W przypadku złóż innych kopalin mimo upływu tych dwóch lat wskazanych w ustawie, hipotetycznie gmina praktycznie może nadal procedować w zakresie zmiany studium, bowiem niewydanie zarządzenia zastępczego przez wojewodę nie powoduje sankcji dla tego organu.

Na podstawie nowych przepisów, od 1 stycznia 2015 r., właściwy organ administracji geologicznej ma obowiązek przesyłać kopie decyzji dotyczących dokumentacji geologicznych – pozostałym właściwym miejscowo organom administracji geologicznej (marszałkom, starostom) oraz właściwym miejscowo wojewodom dokumentację:

- geologiczną złóż kopalin, z wyłączeniem złoża węglowodorów,
- geologiczno-inwestycyjną złóż węglowodorów,
- hydrogeologiczną,
- geologiczno-inżynierską.

(art. 94 ust. 1 pkt 4 i 5 w związku z art. 88 ust. 2 pkt 1-3 ustawy Prawo geologiczne i górnicze).

Na tej podstawie wojewoda nadzoruje czy i kiedy następuje ujawnienie w aktach planistycznych i czy musi podjąć działania dla wydania zarządzenia zastępczego.⁽⁴⁾

4. Zmiany w planowaniu przestrzennym

Od 1 stycznia 2015 r. sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wymaga dodatkowo uzyskania opinii właściwych organów administracji geologicznej w zakresie udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych.

Zmiany dokonane w art. 17 pkt 6 i art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹¹ – w intencji ustawodawcy - miały mieć charakter porządkujący i wynikały z konieczności wyeliminowania błędnych przepisów, w których właściwym organom administracji geologicznej (minister właściwy do spraw środowiska, marszałek województwa, starosta) została przypisana kompetencja do opiniowania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub uzgadniania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Organ administracji geologicznej jest natomiast odpowiedzialny za współdziałanie w procesie sporządzania miejscowego planu i decyzji zastępujących plan w zakresie obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz wód podziemnych. Współdziałanie polega tu wydaniu opinii w trybie art. 106 k.p.a. Zgodnie bowiem z literalną treścią art. 17 ust. 1 pkt 6 lit. a tiret czwarte, wójt, burmistrz albo prezydent miasta po podjęciu przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego występuje o opinie o projekcie planu do właściwych organów administracji geologicznej w zakresie udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych; czyli do starosty, marszałka lub ministra odpowiednio.

Zgodnie z art. 23 przepisów przejściowych noweli „węglowodorowej” do spraw o uzgodnienie planu miejscowego oraz uzgodnienie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego wszczętych przed dniem wejścia w życie projektowanych zmian, stosuje się dotychczasowe przepisy.

Oznacza to, że we wszystkich tych procedurach planistycznych, które zostały do 31 grudnia 2014 r. wszczęte i nie zostały dotychczas zakończone, nie było wymagane opiniowanie przez właściwe organy administracji geologicznej w zakresie udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych, w trybie art. 17 ust. 1 pkt 6 lit. a tiret czwarte w brzmieniu po zmianie.

Nie zwalnia to jednak jednostek samorządu terytorialnego z obowiązku ujawnienia wynikającego z art. 95 p.g.g., pod rygorem wydania przez wojewodę zarządzenia zastępczego. Nie zwalnia również z konieczności uwzględniania ustaleń wzp.

Powyższa zmiana, nie jest kompatybilna ze zmianą kompetencji organów administracji geologicznej, którą nowela tzw. „węglowodorowa” wprowadziła w art. 161 p.g.g., gdy organem administracji geologicznej pierwszej instancji jest marszałek województwa, z wyjątkiem spraw określonych w ust. 2-4 (zastrzeżone dla starosty i ministra ds. środowiska).

Tu można jednak wywieść domniemanie kompetencyjne z art. 158 p.g.g., stanowiącego, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do zakresu działania organów administracji geologicznej

¹¹ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717)

należy wykonywanie określonych zadań, a w szczególności:

- 1) podejmowanie rozstrzygnięć oraz wykonywanie innych czynności niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy, w tym udzielanie koncesji;
- 2) kontrola i nadzór nad działalnością regulowaną ustawą, w tym w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych.

Dlatego nadal trzeba wskazywać jako kompetentne do uzgodnień wszystkie trzy organy tj. starostę, marszałka i Ministra Środowiska.

III. Dokumentowanie

1. Dokumentacja geologiczna złoża kopalin – nowe rozporządzenia

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2015 r. w sprawie dokumentacji geologicznej złoża kopaliny, z wyłączeniem złoża węglowodorów¹² w większości stanowi w istocie powtórzenie rozporządzenia z 22 grudnia 2011 r. jednakże wobec istotnych zmian w od 1 stycznia 2015 r. zmieniło się znaczenie niektórych pojęć oraz zakresu uprawnień lub obowiązków. Z literalnych takich samych zapisów nowego rozporządzenia trzeba teraz wyprowadzać inną treść norm oraz dokonywać nowej wykładni.

W rozporządzeniu brak jest przepisów przejściowych, intertemporalnych, a projektowane wejście w życie rozporządzenia po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia powoduje, iż w istocie wszystkie dokumentacje, które były aktualnie sporządzane zgodnie z przepisami obowiązującymi do 1 stycznia 2015 r., a były składane do zatwierdzenia po 1 stycznia 2015 r. musiały być dostosowywane do nowych przepisów. Będzie się to przy tym często wiązać z koniecznością powrotu do przetwarzania danych geologicznych, dodatkowych opracowań i uzupełnień w dokumentacjach geologicznych źródłowych jak i załączników do dokumentacji.

Należy ponownie podnieść i wskazać, że kontynuacja tradycyjnego układu, co do struktury części tekstowej i załączników odbiega aktualnie daleko od zarówno wymagań jakie stawiają obowiązujące przepisy, zarówno w obszarze Prawa geologicznego i górniczego, ochrony środowiska, gospodarki odpadami, nieruchomości, Prawa wodnego, planowania przestrzennego, jak i rozporządzeń unijnych, a także i może przede wszystkim, od praktyki i form działalności gospodarczej w warunkach konkurencji zarówno przestrzennej, jak i obszarowej. Podejście instytucjonalne i statyczne do układu treści dokumentacji geologicznej, jej zawartości, jak i domniemanej trwałości dopuszczenia tylko formy dodatków w przypadkach postaci i w zakresie przepisany rozporządzenia, nie uwzględnia dynamicznie zmieniających się warunków zarówno otoczenia prawno-administracyjnego, gospodarczego, jak i uwarunkowań społecznych, gdzie zinstytucjonalizowane formy funkcjonowania NGOs i poszerzone prawo do udziału w postępowaniach administracyjno-prawnych skutkują znaczącym oddziaływaniem na uwarunkowania dla rozpoznania i eksploatacji kopalin. Upraszczając, szereg szybko zachodzących zmian, tak od strony konkurencji gospodarczej, jak i społeczno-środowiskowej istotnie wpływają na dostępność nieruchomości, górotworu, a tym samym na zasób bilansowy,

a w tym przemysłowy wydobywalny.

Przykładem na brak podejścia procesowego i uwzględnienia konieczności zarządzania zmianą jest pominięcie doprecyzowania, iż operaty, które powinny być składane do dokumentacji geologicznej, a które powinny odzwierciedlać zmiany w zasobach, ich dostępności w okresie eksploatacji, powinny być włączane do dokumentacji, bądź wprost, bądź poprzez najbliższe dodatki, jak również wyraźne zapisanie w § 4 ust. 2 pkt 3) lit. c), iż opis stanu rozpoznania powinien obejmować również dane z ewidencji, czy operatów.

W § 3 zapisano „W dokumentacji geologicznej złoża kopaliny określa się wyniki prac geologicznych wcześniej przeprowadzonych w przestrzeni określonej w tej dokumentacji”. Budzącym istotne wątpliwości z punktu widzenia zakresu informacji i ochrony praw autorskich, czy własności intelektualnej jest użycie zwrotu „określa się”. Zgodnie z art. 88 ust. 1 w dokumentacji geologicznej przedstawia się wyniki prac także z ich interpretacją. W tym kontekście należałoby przyjąć, iż zwrot „określa się” należy rozumieć szeroko, jako obejmujący przetworzenia danych i interpretacje.

W § 4 ust. 2 pkt 3) lit. f) nadano nowe brzmienie obowiązkowi podania w części opisowej charakterystyki kopalin. Ma teraz być przedstawiana: „charakterystyka rodzaju i jakości kopaliny głównej, zawartych w niej użytecznych składników współwystępujących, współwystępujących użytecznych pierwiastków śladowych, charakterystyka kopaliny towarzyszących, właściwości technologiczne kopaliny oraz określenie możliwych kierunków ich wykorzystania”. Rodzi się tu pytanie jak wyklądać odróżnienie przedmiotowe zawartych w kopalinie głównej „użytecznych składników współwystępujących” od „współwystępujących użytecznych pierwiastków śladowych” oraz zastosowanie pojęcia „kopaliny” tylko do głównej i towarzyszących. Związane jest to też z zakresem obowiązku opisu właściwości technologicznych tylko kopaliny i tylko dla nich określenie możliwych kierunków ich wykorzystania, co nie obejmowałoby już użytecznych „składników” i użytecznych pierwiastków śladowych. Zauważyć należy, iż Ustawa Prawo geologiczne i górnicze w ogóle nie posługuje się pojęciem „użytecznych składników współwystępujących”, co czyni niemożliwym przeprowadzenie poprawnej wykładni zapisów wykonawczych w tym zakresie. Podobne wątpliwości interpretacyjne odnoszą się do zmienionego zapisu § 4 ust. 2 pkt 3) lit. j) gdzie zastosowano rozróżnienie i odrębność „użytecznych pierwiastków śladowych”, współwystępujących samodzielnie obok kopaliny głównej lub towarzyszącej, już bez „składników”.

Co się tyczy zaś „charakterystyki rodzaju i jakości kopaliny głównej, kopaliny towarzyszących” trzeba wskazać, iż osobno lub przez połączone rodzaju kopaliny należałoby co najmniej doprecyzować proponowane zakwalifikowanie do określonego złoża/minerału/kruszywa, co umożliwiłoby przesądzenie o tym, czy jest to kopalina stanowiąca przedmiot własności Skarbu Państwa.

Oczywiste jest, iż z kolei opis „właściwości technologicznych kopaliny i możliwych kierunków ich wykorzystania” dotyczyć będzie często technologii *know-how*, chronionych (bądź nie) własnością intelektualną (patenty, wzory przemysłowe), które to objęte mogą być tajemnicą przedsiębiorcy. Z tego względu rozporządzenie powinno przewidywać możliwość

¹² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2015 r. w sprawie dokumentacji geologicznej złoża kopaliny, z wyłączeniem złoża węglowodorów Dz.U. 2015 poz. 987

zawarcia wszystkich tych punktów/rozdziałów, których treść objęta jest tajemnicą przedsiębiorcy w oddzielnym załączniku do dokumentacji geologicznej, z zastrzeżeniem objęcia go w całości przedmiotową tajemnicą.

W § 6 pkt 4 i 5 dodano wymóg „stopień rozpoznania złoża jest wystarczający dla opracowania projektu zagospodarowania złoża”. Bez odniesienia pojęcia „stopnia rozpoznania” do aksjologicznego wzorca lub standardu będzie on powodował dalsze perturbacje i swobodne uznanie ewentualnie KZK, koreferentów, a więc pozostawał znaczny zakres uznania administracyjnego chyba, że wprowadzi się odesłanie do jakichś zasad oceny KZK.

2. Inne dokumentacje geologiczne- zmiana

Zmiany wprowadzane projektem Rozporządzenia Ministra Środowiska z 08.01.2016 r. w sprawie innych dokumentacji geologicznych wynikają m.in. z uchwalenia ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw*¹³, która zmieniła art. 92 ustawy - *Prawo geologiczne i górnicze*. **Dodano nowy rodzaj tzw. innej dokumentacji geologicznej** - sporządzanej w przypadku wykonywania badań geofizycznych w celu zbadania struktur geologicznych związanych z występowaniem złóż węglowodorów. Celem rozporządzenia jest głównie określenie szczegółowych wymagań dotyczących takiej dokumentacji, których spełnienie ma zapewnić ich odpowiedni standard.

Zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw*, to jest do dnia 1 stycznia 2015 r., szczegółowe wymagania dotyczące innych dokumentacji geologicznych były określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie *szczególonych wymagań dotyczących innych dokumentacji geologicznych*.¹⁴ Rozporządzenie to zostało zachowane w mocy przez art. 26 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw* do czasu wydania nowych przepisów, jednak nie dłużej niż 24 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej, a więc do 31 grudnia 2016 r.

Przepisy rozporządzenia zmieniają i rozszerzają istotnie także niektóre wymagania określone w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu, obok określenia wymagań dla nowego typu dokumentacji sporządzanej w przypadku wykonywania badań geofizycznych w celu zbadania struktur geologicznych związanych z występowaniem węglowodorów (i nie tylko).

Szczegółowe, istotne zmiany w stosunku do dotychczas obowiązujących przepisów prawa, w projektowanym rozporządzeniu w zakresie wspólnych wymagań określono w § 3. Dotyczą one następujących rozwiązań dla wszystkich typów innych dokumentacji geologicznych, z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej dokumentacji geologicznej, dotyczące strony tytułowej dokumentacji geologicznej, kart informacyjnych dokumentacji geologicznych, załączników graficznych oraz załączanych kopii dokumentów:

- zmianie ulega zakres danych podawanych w części tekstowej strony tytułowej dokumentacji geologicznej,
- zmianie ulega rodzaj map sporządzanych w części graficznej dokumentacji geologicznej,

- zmianie ulega zakres załączników dołączanych obligatoryjnie do części tekstowej dokumentacji geologicznej,
- wykaz wykonanych badań,
- wyniki badań w formie zbioru danych na informatycznym nośniku danych, dane źródłowe i szczegółowa lokalizacja prac lub kopie spisów zdawczo-odbiorczych albo innych dokumentów potwierdzających przekazanie informacji geologicznej z bieżącego dokumentowania przebiegu prac geologicznych organowi koncesyjnemu lub państwowej służbie geologicznej prowadzącej archiwum, o którym mowa w art. 162 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - *Prawo geologiczne i górnicze*.

W odniesieniu do dokumentacji geologicznej sporządzanej **w przypadku wykonywania prac geologicznych nieokreślonych się udokumentowaniem zasobów złoża kopaliny lub zasobów wód podziemnych**, w porównaniu z dotychczas obowiązującym rozporządzeniem, dodano nowe obowiązki w zakresie obejmującym część tekstową. Dotyczą one m. in. określania:

- charakterystyki geograficznej dokumentowanego obszaru, wraz z jego lokalizacją, z uwzględnieniem trójstopniowego podziału terytorialnego państwa oraz opisu stanu zagospodarowania powierzchni, z uwzględnieniem obiektów i obszarów chronionych, a więc bez ustaleń mpzp i wpzp.
- informacji dotyczących uzysku rdzenia i interwałów, z których pobrano próbki wraz z wykazem ilości, wielkości i rodzaju próbek przeznaczonych do badań powodujących całkowite zniszczenie próbek geologicznych oraz badań geomechanicznych powodujących naruszenie integralności calizny rdzenia wiertniczego oraz wskazania miejsca przechowywania próbek geologicznych, w tym próbek podlegających obowiązkowemu przekazaniu państwowej służbie geologicznej.

W § 5 projektu w odniesieniu do dokumentacji geologicznej sporządzanej **w przypadku wykonania otworu wiertniczego w celu rozpoznania budowy głębokiego podłoża, niezwiązanego z dokumentowaniem złóż kopaliny**, w porównaniu z dotychczas obowiązującym rozporządzeniem, projektodawcy dodali nowe obowiązki w zakresie obejmującym część tekstową. Dotyczą one poza ww. określania m. in.:

- opisu stopnia osiągnięcia zadania geologicznego,
- wniosków wynikających ze zrealizowanych prac,
- zamierzonego celu prac geologicznych i stopnia jego osiągnięcia.

Tak więc, także tu powinny znaleźć się ewentualne informacje o dostępności obszaru z uwagi na uwarunkowania przestrzenne. Projekt rozporządzenia określa także wymagania dotyczące dokumentacji geologicznej sporządzanej **w przypadku wykonywania badań geofizycznych w celu zbadania struktur geologicznych związanych z występowaniem złóż węglowodorów**. Wymagania dla tego typu dokumentacji uwzględniają specyfikę wykonanych badań oraz informacje jakie można uzyskać na ich podstawie.

Jak widać, nie uległ zmianie katalog rodzajowy przypadków, które wymagają sporządzania tzw. innej dokumentacji geologicznej. W dalszym ciągu wyróżnia się cztery podstawowe jej rodzaje, z uwzględnieniem ponadto przypadku sporządzania takiej dokumentacji dla wykonywania badań geofizycznych w

¹³ Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. *o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1133)

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie *szczególonych wymagań dotyczących innych dokumentacji geologicznych* (Dz. U. Nr 282 poz. 1656).

celu zbadania struktur związanych z występowaniem złóż węglowodorów, a więc działalności odbywającej się na podstawie zgłoszenia projektu robót geologicznych organowi koncesyjnemu (patrz art. 85a p.g.g.).

Istotnemu poszerzeniu uległ natomiast zakres danych i informacji podlegających obowiązkowi uwzględniania w sporządzanej tzw. innej dokumentacji geologicznej, w porównaniu z dotychczas obowiązującymi wymogami. Dotyczy to w szczególności konieczności podawania odpowiednio wyników badań oraz ich interpretacji. Te nowe obowiązki korespondują z obowiązkami jakie wprowadziła nowelizacja p.g.g. z 2015 r. w przepisach art. 82 i 82a p.g.g. Należy je wyklądać łącznie i kompatybilnie. W rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 w zw. z pkt 8 p.g.g., będziemy mieli bowiem do czynienia z konkretną informacją geologiczną, której nośnikiem jest tzw. inna dokumentacja geologiczna wykonanych prac.

W świetle definicji zawartych w art. 6 p.g.g., mając na uwadze wykładnię celowościową i *ratio legis* nowych przepisów art. 82-82a p.g.g., **celem nowych regulacji jest maksymalizacja i profesjonalizacja w zakresie pozyskiwania i gromadzenia na rzecz (dobro) Skarbu Państwa określonej informacji geologicznej dotyczącej ustalenia budowy geologicznej kraju.**

To, co jednak zasługuje na uwagi krytyczne w projektowanych rozwiązaniach to braki i postulaty zgłaszane m. in. do:

- potrzeby poszerzenia zakresu przedmiotowego regulacji o cały katalog stanów faktycznych obejmujących wszystkie te przypadki, w których wykonuje się jakiegokolwiek prace geologiczne w rozumieniu art. 6 pkt 8 p.g.g., gdyż każde badanie struktury, przestrzeni i zjawisk zachodzących w górotworze, a więc nie tylko elementów i cech strukturalnych górotworu jako takiego, ale i występujących gazów (możliwości występowania, kierunków migracji, naprężeń, zagrożeń), powinno skutkować właściwym udokumentowaniem, jako wyniki prac geologicznych, z których powstaje określona, konkretna informacja geologiczna.

Każde badania naprężeń tektoniki w górotworze, naprężeń „gazowych”, z uwagi na to, że mogą stanowić również o występowaniu potencjalnej kopaliny, powinni być przedmiotem udokumentowania i podlegać procedurze przekazania i umieszczenia w zbiorze informacji geologicznej w trybie przepisany p.g.g., do późniejszego wykorzystania nie tylko przez Służbę Geologiczną, ale również upowszechniane dla potrzeb przedsiębiorców i działalności koncesjonowanej.

- poszerzenia zakresu przedmiotowego regulacji rozporządzenia o obowiązek dokumentowania wyników badań geologicznych prowadzonych w toku samej „produkcji”, gdyż de iure stanowią one prace geologiczne w rozumieniu art. 6 pkt 8 p.g.g. z uwagi na to, że bada się jednak kopalinę w górotworze lub urobek, wyprzedzając budując wyrobisko i sporządzając dokumentację geologiczno-mierniczą, a także pobierając próbki i przeprowadzając badania dla potrzeb procesów wzbogacania.

Zasadne jest też wprowadzenie właściwych rozwiązań dających możliwość traktowania w określonych przypadkach tzw. innej dokumentacji geologicznej jako dodatku do dokumentacji geologicznej złoża np. dla stanów faktycznych niekończących się udokumentowaniem zasobów (brak dokumentacji wynikowej), gdy może ona stanowić dodatek do dokumentacji złoża

sąsiedniego, a co za tym idzie być podstawą do rozszerzenia dokumentacji geologicznej takiego złoża sąsiedniego w formie przepisanej dla dodatku.

3. Przekazywanie danych geologicznych i próbek

Rozporządzenie z dnia 2 stycznia 2015 r. w sprawie przekazywania informacji z bieżącego dokumentowania przebiegu prac geologicznych¹⁵

Rozporządzenie to jest pierwszym tego typu Rozporządzeniem regulującym szczegółowo tryb i zakres przekazywania informacji z przebiegu prac geologicznych na bieżąco oraz z pobierania rdzeni, próbek, prób okruszowych, a także przekazywania tych prób, rdzeni, służbie geologicznej. Zakres Rozporządzenia wynika z nowego art. 82a ust. 1 nowego p.g.g.¹⁶ przy czym trzeba tu podnieść zastrzeżenia co do zakresu i sposobu wykonania upoważnienia ustawowego.

Podstawową wadą Rozporządzenia, wynikającą częściowo z wad nowych regulacji prawa geologicznego i górnictwa, jest nieprecyzyjne określenie zakresu podmiotowego regulacji, czyli na ile przepisane normy wprost odnoszą się do realizujących prace geologiczne przedsiębiorców, a na ile do przedsiębiorców w rozumieniu p.g.g art. 6 ust. 1 pkt 9 tj. posiadaczy koncesji na prowadzenie działalności ‘g.g.’ lub tylko podmiotów wykonujących roboty geologiczne, zgodnie z art. 82 ust. 1, na podstawie koncesji bądź decyzji o zatwierdzeniu projektu robót geologicznych albo zgłoszenia projektu robót geologicznych. Przede wszystkim powstaje problem na ile obowiązki w zakresie regulowanym Rozporządzeniem odnoszą się także do prac geologicznych wykonywanych poza robotami geologicznymi, czyli dotyczą także podmiotów wykonujących prace geologiczne bez koncesji lub decyzji zatwierdzającej projekt robót geologicznych dla własnych potrzeb, poszukiwań, przed ubieganiem się o ewentualną koncesję oraz do typowych firm wykonawczych (operatorów) zajmujących się usługową realizacją prac i robót geologicznych na rzecz koncesjonariuszy, zarówno z pozycji integratorów, operatorów jak i podwykonawców.

To Rozporządzenie posługuje się również pojęciem podmiotu, w domyśle „przekazującego”, bądź to „próbki”, bądź to „informacje”, przy czym przy wykładni systemowej i logicznej należałoby dojść do wniosku, że „przekazującym” jest podmiot, obowiązany *ergo* zgodnie z ustawą podmiot, na który ustawodawca nałożył obowiązek w art. 82 ust. 1 w związku z ust. 2 i 3 tego artykułu. Co istotne, w tym przypadku, to konieczność przenoszenia obowiązku na wykonawców prac geologicznych, w tym robót geologicznych i jak się wydaje, potrzeba udzielania im przez przedsiębiorcę „obowiązanego” w myśl ustawy, upoważnień do wykonywania tego obowiązku w jego imieniu.

3.1. Kompletnie wyniki badań

Projekt Rozporządzenia posługuje się dla określenia przedmiotu przekazania zwrotem: „kompletne wyniki opróbowania otworu wiertniczego i wyrobiska rozpoznawczego, w szczególności: (...)”, podobnie też ust. 4 wprowadza określenie: „(...) przekazaniu podlegają kompletne wyniki badań przeprowadzonych na próbkach wraz z podstawową informacją o rdzeniu”.

¹⁵ Rozporządzenie z dnia 2 stycznia 2015 r. w sprawie przekazywania informacji z bieżącego dokumentowania przebiegu prac geologicznych Dz.U. rok 2015, nr 0, poz. 903

¹⁶ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. — *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz.U. 2011 nr 163 poz. 981)

Pojawia się tu wątpliwość w jakim znaczeniu użyto pojęcia „kompletne” dla określenia danych geologicznych, a raczej ich nośnika z „opróbowania” czyli poboru prób z otworu wiertniczego lub wyrobiska rozpoznawczego. Po pierwsze „kompletne” może oznaczać tu „wszystkie” czyli te, które uzyskano jako wynik „opróbowania”, innymi słowy po prostu wszystkie pobrane próby, bądź też „kompletne” może przybrać znaczenie normatywne takie, iż tylko takie wyniki opróbowania, które są kompletne z punktu widzenia, bądź to co najmniej sztuki zawodowej (tu badań geologicznych), bądź formalnie przewidziane projektem robót geologicznych. Wydaje się, iż jednak raczej chodzi tu po prostu o obowiązek przekazania wszystkich pobranych prób w określonej ich części lub co najmniej w zakresie niezniszczonym w wyniku badań. Po drugie mając na uwadze zastosowane dalej w Rozporządzeniu pojęcie „zwiercin” i prawdopodobnie odnoszenie się pojęcia „prób okruchowych” do „próbek pobieranych ze zwiercin”, pojęcie „wyniki opróbowania” odnosi się wyłącznie do „próbki pobranej poza rdzeniem wiertniczym” lub „rdzennikiem bocznym” bądź tylko do materiału z próby przyjętego do badań, mając tu na uwadze różnicę pomiędzy zakresem przedmiotowym obowiązku zawartym w punkcie 1 i 3 ust. 1 dla „rdzenników bocznych”, gdzie zastosowano inny sposób określenia ilościowego przekazania.

Podobnie należy podnieść wątpliwość co do posłużenia się pojęciem „kompletne wyniki” w ust. 4, a więc takim samym jak w ust. 1, dla badań przeprowadzonych na próbkach czy chodzi tu po prostu o wszystkie rzeczywiście wyniki badań prób? Pytanie, czy też zgodnie z wykładnią dyspozycji co podlega przekazaniu jako obowiązku, to wywiedzenie, iż przekazaniu podlegają tylko kompletne wyniki, a więc z chwilą, gdy badania już zostaną w całości, zgodnie ze sztuką, projektem robót, wykonane. Przy takiej wykładni *a contrario* nie byłoby obowiązku przekazywania wyników badań przeprowadzonych na próbkach, gdy nie są one kompletne lub do czasu co najmniej, gdy nie zostaną zakończone w całości wedle projektu, robót.

Projekt Rozporządzenia posługuje się dla sprecyzowania przedmiotu obowiązku przekazania jednego z rodzaju prób: „3) rdzenniki boczne poddawane badaniom – w części pozostałej po wykonaniu badań oraz wszystkie pozostałe, które nie były poddane badaniom powodującym ich zniszczenia”.

Tu proste pytanie czy zamiarem projektodawcy było objęcie obowiązkiem tylko „rdzenników bocznych poddawanych badaniom”?

3.2. Przekazywanie próbek

Projekt Rozporządzenia posługuje się dla wprowadzenia wyjątku wyrażeniem: „Jeżeli (...) konieczne jest zniszczenie całości lub znacznej części próbki dopuszcza się ograniczenie w koncesji lub decyzji zatwierdzającej projekt robót geologicznych zakresu przekazywanych próbek (...)”.

Jest to co najmniej dziwne, niespotykane związanie legislacyjne nie wynikające z upoważnienia, aby minister właściwy jako organ koncesyjny sam sobie określał Rozporządzeniem, co może ustalić koncesją lub w decyzji, zatwierdzając projekt robót.

W zakresie określenia podmiotu obowiązującego rozporządzenie posługuje się pojęciem: „przekazującego próbki”, tak też zastosowano w § 3 ust. 2, 4, 5, 6 pkt 4, 12.

Mając na uwadze, iż Rozporządzenie nie określa podmiotu obowiązującego należałoby wskazać, że takie sprecyzowanie

może oznaczać zarówno osobę faktycznie dokonującą czynności przekazania, a więc czynności materialno-technicznej (faktycznego przekazania do archiwum), jak i podmiot obowiązany przekazujący przy posłużeniu się operatorem, wykonawcą, który dokonuje czynności przekazania w imieniu obowiązującego. Jednak możliwa jest również taka wykładnia, iż z punktu widzenia funkcjonalnego, pod podmiotem „przekazującym próbki” rozumie się ten podmiot, który rzeczywiście pobierał (jest ich posiadaczem) i przekazuje jako obowiązany w swoim imieniu, niezależnie od tego na czyj rachunek prowadzi roboty geologiczne, wiercenia i pobiera próbki. Za takim rozumieniem mogłyby świadczyć obowiązki informacyjne określone w § 11 ust. 2 Rozporządzenia, dotyczące opisu materiałów archiwalnych (opis teczek, opis elektronicznych nośników danych), gdzie posłużono się pojęciami „wykonawcy” oraz „podmiotu, który sfinansował prace będące źródłem informacji zawartej w przekazywanych materiałach”. Tak więc na etapie przekazywania materiałów do archiwum, Rozporządzenie posługuje się już innymi pojęciami, nie wiążąc podmiotu przekazującego, bądź to z wykonawcą, bądź to z podmiotem, który sfinansował prace. Jednak we wzorach stanowiących załączniki do Rozporządzenia, zarówno spisach zdawczo-odbiorczych, próbek, jak i materiałów archiwalnych, projektodawca posłużył się jedynie pojęciem „jednostki przekazującej” bądź „podmiotu przekazującego”, co należy utożsamiać z zastosowanym w § 3 pojęciem „przekazującego próbki”. Równolegle w § 3 ust. 6 pkt 4 objaśniono nazwę podmiotu „przekazującego próbki” w metryce próbki umieszczanej na opakowaniu próbki. Zgodnie z tym objaśnieniem, jest to „adresat koncesji lub decyzji o zatwierdzeniu projektu robót geologicznych”, innymi słowy z tego zapisu trzeba wywodzić, iż „przekazującym próbki” zawsze będzie koncesjonariusz, a więc finansujący roboty geologiczne. Tym samym pozostaje otwarty problem, niesprecyzowania właściwych adresatów i obowiązanych wprost z Rozporządzenia, bądź też uregulowania możliwości i podstawy posługiwania się przez obowiązującego, koncesjonariusza, wykonawcę robót, bądź to operatorem, bądź podmiotem dokonującym opróbowania dla przekazywania próbek, jak i materiałów do archiwum.

3.3. Zawiadomianie

Projekt Rozporządzenia formułuje obowiązek: „zawiadomia państwową służbę geologiczną (...) o uzyskaniu kompletu próbek z danego wyrobiska rozpoznawczego”, wprowadzając pojęcie „kompletu próbek”.

Po pierwsze, nie jest jasne czy obowiązek zawiadomienia dotyczy tylko sytuacji, gdy uzyska się „komplet próbek” z danego wyrobiska rozpoznawczego, a więc prawdopodobnie wszystkich przewidzianych projektem robót geologicznych, czy też „kompletu” w rozumieniu do zakończenia opróbowania w wyrobisku niezależnie od tego czy zrealizowano w całości projektowany zamiar opróbowania. Po drugie, należy zgłosić wątpliwość jak rozumieć ewentualnie pojęcie „kompletu próbek” w świetle art. 82 ust 2, mówiącym o obowiązku bieżącego przekazywania m.in. próbek w zakresie rozpoznawania kopaliny stanowiących przedmiot własności Skarbu Państwa. Przy tym art. 82 ust. 5 ustawy doprecyzowuje, iż przekazanie próbek, o których mowa wyżej (w ust. 2 pkt 2 tego artykułu) odbywa się nie później niż 60 dni od dnia ich uzyskania i w przepisie tym nie ma określenia „uzyskanie kompletu próbek”, co przy wykładni literalnej może być czytane, iż chodzi tu o poszczególne próbki, a więc osobno rdzenie, próby okruchowe ze zwiercin,

itp., licząc od dnia ich pobrania.

Jeżeliby samodzielnie wyklądać punkt 4 paragrafu, to należałoby wywieść, iż przekazywać próbki musiałby wyłącznie koncesjonariusz lub przedsiębiorca, który uzyskał zatwierdzenie dla swojego projektu robót geologicznych, a nie np. ich wykonawca. Tym samym, jeżeliby następnie tak samo wyklądać „podmiot przekazujący” wskazywany w spisach oraz dla podmiotowego oznaczenia metadanych, to byłby to również tylko koncesjonariusz lub przedsiębiorca uzyskujący zatwierdzenie projektu robót. Oznacza to, że w żadnym miejscu, spisach, w metadanych, metryczkach, na opakowaniach prób, nie będzie zidentyfikowanego co do tożsamości podmiotu, który pobierał próby, czyli wykonawcy wierceń lub badań, jeżeli to on nie byłby w imieniu i z upoważnienia koncesjonariusza „przekazującym próbą”.

Projekt Rozporządzenia posługuje się zwrotem: „Przekazaniu podlegają informacje uzyskane w wyniku bieżącego dokumentowania (...), 3) wyników badań próbek uzyskanych w wyniku bieżąco prowadzonych prac geologicznych oraz badań rdzeni archiwalnych”.

Po pierwsze należy zwrócić uwagę, że jeśli odnosi się obowiązek do informacji uzyskanych z bieżącego dokumentowania z bieżąco prowadzonych prac (czas terażniejszy, tryb niedokonany), to nie można wyklądać, iż po udokumentowaniu, czy po przeprowadzeniu prac. Tym samym jest to w sprzeczności z ust. 5 §5.

Do tego zakresu 2 pkt 3 trzeba też podnieść, iż jeżeli zastosowano koniunkcję (oraz), a nie chociaż alternatywę rozłączną (lub), to spozycjonowano badania rdzeni archiwalnych poza pracami geologicznymi, co oznacza, że w ogóle wykroczone poza upoważnienie ustawy, gdyż brak jest tytułu, aby jeżeli są wykonywane badania rdzeni archiwalnych poza robotami geologicznymi, poza koncesją, bądź projektem robót geologicznych, w ogóle je przekazywać. Dotyczy to zarówno prób pobranych z rdzeni archiwalnych, jak i wyników ich badań. Ponadto, jednocześnie wyłączono przekazywanie wyników badań rdzeni archiwalnych, nawet gdyby były wykonywane w ramach robót geologicznych, do czego by w istocie upoważniał art. 82 p.g.g przy zastosowaniu wykładni funkcjonalnej, lecz przy takim jak wyżej sformułowaniu przepisu wykonawczego, obowiązek przekazania wyników badań próbek dotyczy tych uzyskanych z bieżąco prowadzonych prac geologicznych, które w tym miejscu muszą być wykładane zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 8. Jednakże w świetle zdania wprowadzającego w §4 oraz art. 82 ust. 2 pkt 2 należałoby rozumieć tu wyłącznie wyniki badania próbek z bieżąco prowadzonych robót geologicznych, a więc nie badania rdzeni archiwalnych.

Rozporządzenie zawiera katalog otwarty informacji: „Z zakresu parametrów otworu wiertniczego i wyrobiska rozpoznawczego oraz wyników wykonywanych badań, przekazaniu podlegają w szczególności (...), w związku z §5 ust. 3 pkt g stanowiącego: „informacje o przewierconych i ujętych poziomach wodonośnych - pomiarach głębokości położenia stropu i spągu poziomu wodonośnego, głębokiego położenia zwierciadła wody, wielkości dopływu wody do otworu, wynikach pompowań i zatłaczania wody, wynikach badań fizyczno-chemicznych wody (w otworze i pobranych próbkach) oraz rozpuszczonych w wodzie gazów”.

Trzeba wskazać, że wykładnia literalna wskazywałaby na konieczność przekazania tych danych, pomiarów, zawsze bez względu na projektowany zakres badań. Wydaje się, że chodzi

tu o te tylko, które były przeprowadzone.

Projekt Rozporządzenia posługuje się zwrotem: „wyniki wszystkich pomiarów i obserwacji dokonanych w wyrobisku dla realizacji celu wiercenia zgodnie z zakresem określonym w projekcie robót, w szczególności (...)”.

Należałoby tu jednak zdecydować się czy chodzi o wyniki rzeczywiście wszystkich pomiarów i obserwacji dokonanych w wyrobisku, czy też wszystkie, ale tylko te przewidziane w projekcie i wykonane zgodnie z zakresem określonym w projekcie robót?

Projekt Rozporządzenia posługuje się ogólnym określeniem obowiązku informacyjnego: „konstrukcja otworu, informacje o przebiegu i parametrach technicznych wiercenia”.

Również tutaj należałoby przynajmniej dodać, iż to te istotne o zgodności przebiegu wiercenia z projektem robót informacje, powinny być przekazywane, bądź też odesłać do zakresu wymaganego w dokumentacji wynikowej otworu wiertniczego (wyrobiska rozpoznawczego?).

Inaczej niż dla określenia informacji dotyczącej przekazywanych próbek zastosowano zwrot: „Z zakresu parametrów i wyników wykonanych badań geofizycznych, przekazaniu podlegają informacje w szczególności: 1) (...) wykonawca i zleceniodawca prac (metadane)”.

Tak więc w tym przypadku w ramach metadanych będzie podany i wykonawca i zleceniodawca, przy czym nie jest jasne czy ma być podany wykonawca jeden, ten który jest operatorem na odwiercie dla geofizyki lub wyrobisku rozpoznawczym, bądź ten, który przeprowadza badania geofizyki, czy też bezpośredni wykonawca uzyskujący wyniki z badań geofizycznych, a więc także przetwarzający.

Zakres informacji geologicznej przekazywanej z geofizyki sprecyzowano: „2) parametry wykonywanych badań geofizycznych oraz wyniki wszystkich pomiarów i obserwacji dokonanych dla realizacji celu badań, zgodnie z zakresem określonym w projekcie robót (...)”.

Nie jest jasne czy zamiarem było ograniczanie informacji tylko do tej pozyskanej zgodnie z zakresem projektu robót geologicznych?

Projekt Rozporządzenia posługuje się dla określenia sposobu przedstawienia informacji z zakresu parametrów i wyników badań geofizycznych zwrotem: „Komplet informacji (...), przedstawia się w dokumentacji wynikowej badań geofizycznych”.

Podstawowe pytanie wynikające z takiego ujęcia obowiązku dotyczy terminu przedstawienia danych geologicznych, gdy ustawa w art. 82 ust. 5 pkt 1 ustala termin 14 dni od uzyskania danych. Wobec tego powstaje pytanie czy w świetle tego przepisu datą uzyskania danych jest uzyskanie dokumentacji wynikowej czy też danych z badań?

3.4. Przekazanie wyników badań próbek

Projekt Rozporządzenia posługuje się wyrażeniami: „Przekazaniu podlegają wszystkie wyniki badań próbek uzyskanych w wyniku prac geologicznych oraz badań rdzeni archiwalnych, wykonywanych dla: 1) poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów: a) wyniki analiz materii organicznej, w szczególności (...), b) pomiary parametrów petrofizycznych, w szczególności (...), h) wyniki innych analiz przewidzianych w projekcie robót geologicznych; 2) poszukiwania i rozpoznawania złóż węgla kamiennego: (...), h) wszystkie inne badania, wykonywane w celu określenia właściwości kopaliny i

górotworu; (...), 4) poszukiwania i rozpoznawania złóż rud surowców metalicznych; (...), 5) poszukiwania i rozpoznawania złóż surowców skalnych i chemicznych – wyniki badań mineralogicznych i petrologicznych oraz fizykochemicznych”.

Tego typu katalog wyników badań podlegających przekazaniu, w istocie, z jednej strony ogranicza zakres danych do przekazywania, a z drugiej wprowadza podkatalogi otwarte, które nie mają znaczenia normatywnego, ani nawet instruktażowego, a mogą raczej wprowadzać w błąd. Po pierwsze zakres wyników badań próbek, które powinny być przekazywane może być ustalany i wykładany jedynie w kontekście obowiązku zapisanego w ustawie, a wyliczenie w wyniku jakich prac geologicznych dane podlegają przekazaniu, w istocie zbędnie ogranicza zakres. Praktycznie, jeżeli już Rozporządzenie miałoby instruktażowo objaśniać, co rozumieć pod „wszystkie wyniki badań próbek” i ewentualnie „rdzeni archiwalnych”, to wystarczyło się posłużyć, tak jak w pkt 2 lit. h zwrotem „wszystkie inne badania wykonywane w celu określenia właściwości kopaliny i górotworu”, co w istocie jest innym sposobem zapisania zakresu prac geologicznych zdefiniowanych w art. 6 ust. 1 pkt 8 p.g.g. Po drugie, jeżeli już zamiarem było zróżnicowanie zakresu pozyskiwania danych odnośnie tych kopaliny, które stanowią przedmiot własności Skarbu Państwa oraz rozpoznawania górotworu, odróżniając od kopaliny stanowiących części składowe nieruchomości gruntowych i będące przedmiotem własności innych podmiotów niż Skarb Państwa, mając na uwadze znowelizowane art. 82 ust. 2 pkt 1 vs ust. 4 i 5 pkt 3 to na przeszkodzie stoi aktualna treść art. 82a, który nie daje Ministrowi upoważnienia do określenia w tym zakresie obowiązku odrębnego przekazywania danych geologicznych poza tym, co wynika z upoważnień zawartych w art. 97 i 98 p.g.g. dotyczących sporządzania i przekazywania dokumentacji geologicznych.

Projekt Rozporządzenia posługuje się wyrażeniami: „Przekazaniu podlegają informacje dotyczące parametrów wydobywania węglowodorów ze złoża uzyskane w jednym miesiącu – według stanu na koniec każdego miesiąca (...), 3) Dane, o których mowa w ust. 2 przekazywane są dla każdego otworu, w formie elektronicznej w postaci wykresu z dokładnością do co najmniej godziny, uzyskane w jednym miesiącu – według stanu na koniec każdego miesiąca kalendarzowego”.

Przed wszystkim jednak nie jest jasne, na ile projektodawcy chodziło o metadane czyli informacje o parametrach, czy też dane w postaci parametrów i czy mają to być parametry wydobywania czyli procesu wydobywania, czy też wydobytych lub wydobywanych węglowodorów. Natomiast, w istocie, w katalogu zamkniętym wyliczono parametry wydobywania, a więc rezultat wydobywania oraz niektóre informacje dotyczące procesu wydobywania, jak liczba otworów eksploatacyjnych i zatłaczających. Jednocześnie zupełnie nie odniesiono przedmiotowo tego zbioru danych do konkretnego obiektu, a więc czy mają to być informacje dla złoża, dla zakładu górniczego czy koncesji. W praktyce doprecyzowaniu w załączniku nr 6 lit. b, lit. e, w pewnym zakresie, rozwinęto zakres obowiązków w odniesieniu do właściwości fizycznych i składu chemicznego węglowodorów i wody złożowej. Mając to na uwadze, podstawowe pytanie jest takie, czy chodzi o dostarczenie informacji wyłącznie w zakresie określonym załącznikiem nr 6, czy też przy dołożeniu należytej staranności o wszystkich parametrach, które przedsiębiorca uzyskuje przy wydobywaniu węglowodorów.

IV. Wnioski

1. Uwarunkowania przestrzenne

Jak wykazano, z jednej strony istotne i w znacznym zakresie dokonane zmiany w regulacjach i zakresie ujawniania informacji geologicznej oraz w zakresie przeznaczania obszarów na cele eksploatacji i eksploracji w aktach planowania przestrzennego, zmieniło uwarunkowania rozpoznawania, a z drugiej prawo geologiczne i górnicze i akty wykonawcze pozostają wciąż w standardach, które po okresie transformacji funkcjonowały jeszcze w latach 90. ubiegłego wieku. Tak, więc niestety wraz z wejściem w obszar regulacyjny Unii Europejskiej oraz w znacznym zakresie adaptacja rozwiązań z konwencji międzynarodowych i standardów wprowadzanych w ramach dobrych praktyk, bądź przez agendy instytucji międzynarodowych lub finansowych, jesteśmy zmuszeni zarówno z pozycji dysponentów publicznych jak i przedsiębiorców, uwzględnić, iż między innymi oceny perspektywiczności przedsięwzięć, rozpoznawania lub przyszłego wydobycia, z punktu widzenia relacji nakładów do efektów, będą oceniane przy uwzględnieniu tych regulacji i standardów. Widoczny dysonans pomiędzy tymi adaptowanymi lub implementowanymi regulacjami dotyczącymi zarządzania przestrzenią, ujawnieniami w planach i zarządzania informacją o przestrzeni (kataster 3D lub 4D), informacją o środowisku, w tym informacją geologiczną oraz planowania przedsięwzięć, znacząco oddziałujących na środowisko, a wymogami odnośnie prowadzenia rozpoznania, dokumentowania, informacji geologicznej i ustalaniu oraz waloryzacji zasobów zaczyna negatywnie rzutować na projekty przedsięwzięć eksploracyjnych i eksploatacyjnych, a także uniemożliwia właściwe sporządzanie bilansu zasobów kopaliny i weryfikację zasobu informacji w posiadaniu służby geologicznej. Należy w związku z tym postulować rozważenie wprowadzenia odpowiednich obowiązków już na etapie wniosków koncesyjnych, projektów robót geologicznych, a następnie dokumentacji geologicznych i z kolei w PZZ, badania i podawania informacji dotyczących dostępności obszarów eksploracji czy eksploatacji z punktu widzenia nowych zakresów, treści i rodzajów aktów planistycznych i kategorii obszarów funkcjonalnych oraz obszarów ochrony według przyszłych standardów waloryzacji złóż i ich klasyfikowania.

2. Przekazywanie danych i dokumentacji

Należy przede wszystkim wskazać na odbiegające od wymogów dobrej legislacji i często wadliwe merytorycznie regulacje, głównie w aktach wykonawczych, dotyczące zarówno pobierania i badania próbek, ich przekazywania jak i przekazywania danych i dokumentacji, zawartości dokumentacji i grupowania w nich danych oraz przetworzeń i interpretacji. Trzeba tu podnieść, iż niezależnie od celów *stricte* biznesowych, gospodarczych przedsiębiorcy, czynności te i informacje mają służyć także celom publicznym, wiedzy o budowie górotworu, zasobach surowców mineralnych nie tylko dla władz publicznych ale także interesariuszy i społeczeństwu. Jednocześnie należy uwzględnić interesy tych którzy ponosili nakłady na badania rozpoznawanie i dokumentowanie, uzyskali informacje, w tym sposób przetworzenia i interpretacji (koncepty, projekty), które stały się przedmiotem własności intelektualnej, zarówno w obszarze utworów naukowych czy badawczo- rozwojowych jak i *stricte* autorskim w obszarze innowacyjności, *know-how*, jak i własności przemysłowej, czy stając się aktywami w za-

kresie wartości niematerialnych i prawnych. Nie powinno to oczywiście umniejszać prawa Skarbu Państwa do informacji geologicznej i korzystania z niej dla celów publicznych lecz z drugiej strony nie powinno pozbawiać przedsiębiorców, centrów badawczo-rozwojowych, instytutów, możliwości zdyskontowania tych prac i odzyskania nakładów poprzez licencje, czy też przeniesienie autorskich praw majątkowych lub też praw ochronnych do wzorów przemysłowych, programów komputerowych, projektów, czy choćby nowatorskich agregacji danych z przetworzeniami w 3D rozpoznawanych obszarów lub zasobów. Dlatego też należałoby rozważyć inny zakres, terminy i sposób przekazywania danych i dokumentacji, zarządzania informacją w nich utrwaloną oraz zakresy i terminy ujawnień, upubliczniania.

3. Dokumentowanie

Istotne jest aby możliwie pilnie zweryfikować i rozważyć zmianę formatu (sposobu i systematyki) dokumentowań na etapie wstępnym lub dla potrzeb innych niż udokumentowanie złoża i odrębnie dla rozpoznawania w celu udokumentowania

złoża, przy innej agregacji informacji; co do badań, przebiegu prac geologicznych, zebranych danych (metadane) samych danych i ich prostych agregacji, bardziej złożonych przetworzeń i agregacji, wedle koncepcji i interpretacji indywidualnych (autorskich) oraz *stricte* interpretacji danych, tak aby można było sygnować (klauzulować) wyodrębniać i udostępniać odpowiednio i bez komplikacji poszczególne zbiory (części dokumentacji, załączniki). Wówczas możliwe stanie się właściwe obejmowanie ochroną i oznaczanie prawami ochronnymi (Copyright) odpowiednich zbiorów (części dokumentacji lub załączników). Powinno to też ułatwić zarządzanie informacją i rozporządzanie nią Skarbowi Państwa, a w szczególności służbie geologicznej. Ponadto należy poddać ocenie z punktu widzenia nowych regulacji ustawowych, nie tylko z obszaru prawa geologicznego i górnictwa, ale także szeregu innych ustaw, adekwatność zakresu i przedmiotu dokumentowania, co do jego obowiązku lub fakultatywności przy, czy też dla zatwierdzania m.in. projektów robót geologicznych, niezgłaszania do nich sprzeciwów, udzielaniu koncesji.

Literatura

- [1] Ustawa z dnia 16.11.1960 r. Prawo geologiczne (Dz.U.60.52.303)
- [2] Ustawa z dnia 4.02.1994 r. Prawo geologiczne i górnictwo (Dz.U.94.27.96)
- [3] Ustawa prawo geologiczne i górnictwo – ustawa z dnia 09.06.2011 r.(Dz.U.11.163.981)
- [4] Jan A. Stefanowicz publikacja nt. „Przekazywanie informacji geologicznej administracji geologicznej i służbie geologicznej po 1.01.2015 r. w świetle zmian prawa geologicznego i górnictwa oraz projektowanego Rozporządzenia Ministra Środowiska” (IV Ogólnopolska konferencja naukowa złoża kopalni – aktualne problemy prac poszukiwawczych, badawczych i dokumentacyjnych, Warszawa 15-17.2015 ABSTRAKTY – Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy)
- [5] Jan A. Stefanowicz, *Dokumentacja geologiczna, jako źródło informacji geologicznej stanowiącej przedmiot własności intelektualnej*, Jan A. Stefanowicz, Anna Polak, Mateusz Rojek, Dwumiesięcznik Górnictwo Odkrywkowe 2-3/2014, str. 11
- [6] M. Nieć Wiedza fachowa, *Ustawa prawo geologiczne i górnictwo i racjonalna gospodarka złożem*, Zeszyty Naukowe IGSMiE PAN 2010 nr 79 str. 32-33
- [7] ustawa z dnia 19 listopada 2015 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r. poz. 1960)
- [8] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2015 w sprawie utworzenia Ministerstwa Energii (Dz.U z 2015 r. poz. 2075)
- [9] Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2015 w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministerstwa Energii (Dz.U z 2015 r., poz. 2087)
- [10] Ustawa Prawo geologiczne i górnictwo zmiana z 2015r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 196, 817, 862, 1272 i 1505)
- [11] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717)
- [12] Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - *Prawo geologiczne i górnictwo oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1133)
- [13] Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących innych dokumentacji geologicznych (Dz. U. Nr 282 poz. 1656)
- [14] Rozporządzenie z dnia 2 stycznia 2015 r. w sprawie przekazywania informacji z bieżącego dokumentowania przebiegu prac geologicznych Dz.U. rok 2015, nr 0, poz. 903
- [15] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnictwo (Dz.U. 2011 nr 163 poz. 981)
- [16] Agnieszka Kozieł publikacja pt. „Potrzeba ochrony informacji geologicznej i górnictwa w postępowaniach administracyjnych, a tajemnica przedsiębiorcy” XXV Konferencja z cyklu Aktualia i perspektywy gospodarki surowcami mineralnymi, Ryto, listopad 2015 r.